

Sygn. akt III AUa 1463/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Irena Różańska-Dorosz

Sędziowie:SSO del. Monika Kiwiorska-Pajak (spr.)

SSA Ireneusz Lejczak

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 2015 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku E. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o przeliczenie świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13-06-2014 r. sygn. akt VII U 369/2014

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13.06.2014 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 28 stycznia 2014 r., znak: (...), w ten sposób, że zobowiązał stronę pozwaną do przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego wnioskodawcy E. K. z uwzględnieniem wynagrodzenia otrzymywanego przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w B. od dnia 11.06.1971 r. do dnia 30.06.1973 r. odpowiednio w okresach:

- 11.06.1971 r. – 31.12.1971 r. w kwocie 13.333,- zł,
- 01.01.1972 r. – 31.12.1972 r. w kwocie 56.371,64 zł oraz
- 01.01.1973 r. – 30.06.1973 r. w kwocie 38.776,56 zł

oraz dalej idące odwołanie oddalił.

Rozstrzygnięcie Sąd oparł na następujących ustaleniach:

Wnioskodawca E. K., ur. (...) w okresie od 11.06.1971 r. do 30.06.1973 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w B..

W okresie od dnia 11.06.1971 r. do 28.02.1972 r. zgodnie z umową o pracę miał ustalone wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 2.000,- zł miesięcznie plus 25% premii do płacy podstawowej, w okresie od 01.03.1972 r. do 31.12.1972 r. w wysokości 3.200,- zł plus premia regulaminowa, natomiast od 01.01.1973 r. do 30.06.1973 r. w wysokości 3.600,- zł plus premia regulaminowa.

Łącznie wynagrodzenie wnioskodawcy za okres od 11.06.1971 r. do 31.12. 1971 r. bez premii wyniosło 13.333,- zł (VI – 1.333,- zł, VII – 2.000,- zł, VIII – 2.000,- zł, IX – 2.000,- zł, X – 2.000,- zł, XI – 2.000,- zł, XII - 2.000,- zł).

W okresie od 01.01.1972 r. do 31.12.1972 r. wnioskodawca otrzymał wynagrodzenie w wysokości 56.371,64 zł (I - 2.000,- zł, II – 2.000,- zł, III – 3.200,- zł, IV – 3.200,- zł, V - 3.200,- zł, VI – 3.200,- zł, VII-XII – 39.571,64 zł). W okresie od 01.01. 1973 do 30.06.1973 r. wnioskodawca otrzymał wynagrodzenie w wysokości 38.773,56 zł (różnica kwoty wskazanej w książeczce ubezpieczeniowej za okres od 01.07.1972 do 30.06.1973 r. i zaświadczeniu z dnia 15.07.1973 r.).

W dniu 10.12.2013 r. wnioskodawca złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego. przyznanie świadczenia przedemerytalnego, który zaskarżoną decyzją z dnia 28.01.2014 r. został rozpoznany odmownie, z uwagi na brak nowych dowodów.

Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługiwało na uwzględnienie częściowo.

Wnioskodawca domagał się ponownego przeliczenia podstawy wymiaru emerytury przy uwzględnieniu wyższego wynagrodzenia za okres od 11.06.1971 r. do 30.06. 1973 r. Zdaniem Sądu, organ rentowy, opierając się jedynie na wysokości zasadniczych wynagrodzeń wnioskodawcy wynikających z umowy o pracę i późniejszych angaży zaniżył podstawę wymiaru emerytury wnioskodawcy za sporny okres. Przedstawione przez wnioskodawcę dokumenty w postaci książeczki ubezpieczeniowej oraz zaświadczenia o wysokości wynagrodzenia z dnia 15.08.1973 r. pozwalały na ustalenie wyższej niż przyjęta przez organ rentowy podstawy wymiaru emerytury. Dokumenty te, w ocenie Sądu, są pełnoprawnymi dowodami pozwalającymi na ustalenie rzeczywistych wynagrodzeń wnioskodawcy w spornym okresie, tym bardziej, że ilość dostępnych środków dowodowych uległa z uwagi na upływ czasu znacznemu ograniczeniu.

Natomiast Sąd podzielił stanowisko organu rentowego, że brak było podstaw do uwzględnienia w podstawie wymiaru świadczenia za sporny okres premii regulaminowej. Premia ta wynikała jedynie z umowy o pracę, co nie jest równoznaczne z jej otrzymaniem przez wnioskodawcę. Faktycznie otrzymane przez wnioskodawcę wynagrodzenie wskazane zostało w książeczce ubezpieczeniowej i zaświadczeniu z dnia 15.08.1973 r., co przy uwzględnieniu umowy o pracę i późniejszych angaży pozwoliło na określenie wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy za okres od 11.06. 1971 r. do 31.12.1971 r. na poziomie 13.333,- zł, od 01.01.1972 r. do 31.12.1972 r. - 56.371,64 zł i od 01.01.1973 do 30.06.1973 r. - 38.773,56 zł. Tak ustalona podstawa jest korzystniejsza niż ta przyjęta przez organ rentowy, aczkolwiek nie w takim stopniu jak tego domagał się wnioskodawca.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności:

- art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polegające na przyjęciu przez Sąd, że zachodzą podstawy do wznowienia postępowania zakończonych prawomocną decyzją z dnia 22.08.2011 r., pomimo braku nowych dowodów i bez ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na wysokość emerytury,
- art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez niewłaściwe zastosowanie i zobowiązanie organu rentowego do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy z uwzględnieniem kwot wynagrodzenia ustalonych przez Sąd bez uprzedniego stwierdzenia czy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru będzie wyższy od dotychczas obliczonego ,

II. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, to jest:

- art. 231 k.p.c. przez przyjęcie do obliczenia wynagrodzenia składników w postaci premii regulaminowej w wysokości 25% płacy podstawowej wobec istnienia wątpliwości, iż faktycznie premia ta została wypłacona oraz przeliczenie wynagrodzenia w rozbiciu na rok 1972 i 1973 w sytuacji, gdy pracodawca w legitymacji ubezpieczeniowej wskazał kwotę łącznego wynagrodzenia za okres 1.07.1972 r. – 30.06.1973 r.,
- art. 328 § 2 k.p.c. z uwagi na brak w uzasadnieniu wyroku podstawy prawnej rozstrzygnięcia, co uniemożliwia organowi rentowemu właściwą ochronę swoich praw.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji zgromadził w sprawie wystarczający materiał dowodowy, a jego ocena nie narusza granic zastrzeżonych dla swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.). Wbrew zarzutom podnoszonym w apelacji Sąd I instancji wydał trafne rozstrzygnięcie znajdujące uzasadnienie w całokształcie sprawy oraz treści obowiązujących przepisów, a Sąd Apelacyjny aprobując w pełni te ustalenia przyjmuje je za własne bez potrzeby szczegółowego ich przytaczania.

W przedmiotowej sprawie sporne pozostawało czy organ rentowy zgodnie z prawem odmówił apelującemu przeliczenia podstawy wymiaru emerytury z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu zatrudnienia. Należy przy tym mieć na uwadze, że istota sporu pomiędzy stronami dotyczyła jedynie wysokości podstawy wymiaru składek za okres zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) w B. od dnia 11.06.1971 r. do dnia 30.06.1973 r. Organ rentowy biorąc pod uwagę wysokość wynagrodzenia zasadniczego wnioskodawcy w oparciu o angaże wyliczył podstawę wymiaru składek za powyższy okres i przeliczył podstawę wymiaru emerytury wnioskodawcy wybierając 20 lat najkorzystniejszych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu decyzją z dnia 22.08.2011 r. a ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 164,51%. Do wyliczeń przyjął m.in. rok 1972 i podstawę wymiaru składek za ten rok w wysokości 30.108,- zł. Wnioskodawca domagał się jednak przeliczenia świadczenia przy uwzględnieniu faktycznie wypłacanego wynagrodzenia, na które składała się również premia, a do wniosku dołączył zaświadczenie zakładu pracy z dnia 15.08.1973 r. podające wysokość średniego miesięcznego w kwotach brutto i netto za okres 6 miesięcy, czyli od 1.01.1973 r. do 30.06.1973 r. oraz legitymację ubezpieczeniową, w której wskazano łączne wynagrodzenie wnioskodawcy za okres od 1.07.1972 r. do 30.06.1973 r. Te dane w sposób prawidłowy pozwoliły na wyliczenie wynagrodzenia wnioskodawcy za okresy od 1.07.1972 r. do 31.12.1972 r. oraz od 1.01.1973 r. do 30.06.1973 r. /78.345,20 zł – (6.462,26 x 6)/ i uzupełnienie brakujących okresów od 11.06.1971 r. do 31.12.1971 r. oraz od 1.01.1972 r. do 30.06.1971 r. wynagrodzeniem wyliczonym w oparciu o angaże, co prawidłowo obliczył Sąd I instancji.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów apelacji należy ocenić je jako nieuzasadnione. Przede wszystkim Sąd nie podzielił zarzutu naruszenia art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uznając, że w sprawie istniała możliwość merytorycznego rozstrzygnięcia w przedmiocie prawa do przeliczenia świadczenia.

Specyfika instytucji wzruszalności prawomocnych decyzji rentowych - a także взгляд na socjalne przeznaczenie emerytur uzasadnia przyznanie stronom stosunkowo szerokich uprawnień zarówno w celu kwestionowania błędnie ukształtowanego prawa do świadczenia, jak i ponownego ubiegania się o poprzednio nieprzyznane prawo. Wynikające z art. 114 ust. 1 ustawy FUS ograniczenie stabilności decyzji rentowych wiąże się z tym, że prawo do świadczeń powstaje z mocy prawa, co wynika z treści art. 100 ust. 1 ustawy FUS stanowiącego, że prawo do świadczeń określonych

w tej ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Decyzje organu rentowego nie mają więc charakteru konstytutywnego, lecz deklaratoryjny, a prawo do świadczenia powstaje i istnieje niezależnie od decyzji organu rentowego. Tylko jego realizacja w postaci wypłaty świadczenia wymaga potwierdzenia decyzją. W rozpoznawanej sprawie organ rentowy, mimo że powołał art. 114 ust. 1 w istocie rozpoznał wniosek merytorycznie, odmawiając prawa do przeliczenia emerytury, natomiast wnioskodawca oprócz wniosków o dopuszczenie dowodu z zachowanej dokumentacji wskazał również na dowód z zeznań świadka. Ponadto trzeba zwrócić uwagę, że wprawdzie podobny wniosek ubezpieczony składał już 18.07.2011 r. i organ rentowy w jego następstwie wydał decyzję z dnia 22.08.2011 r., ale nie zawierała ona uzasadnienia i wskazania, których dowodów i z jakich przyczyn organ rentowy nie uwzględnił i czy w ogóle brane były one pod uwagę.

Sąd nie podzielił również zarzutu naruszenia art. 111 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z tym przepisem wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub na ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,
- 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,
- 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd I instancji wprawdzie tego przepisu nie powołał jednakże wskazał, iż określenie wynagrodzenia wnioskodawcy za sporny okres jest korzystniejsze dla wnioskodawcy w stosunku do podstawy wymiaru przyjętej przez organ rentowy. Zestawienie tych podstaw wymiaru składek w wysokościach wyliczonych przez Sąd I instancji z wynagrodzeniami wnioskodawcy przyjętymi do obliczeń przez organ rentowy z innych zakładów pracy w wysokościach, które nie były przedmiotem sporu pomiędzy stronami pozwala na obliczenie podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu w sposób korzystniejszy od dotychczasowego. Organ rentowy przyjął za sporny okres do wyliczeń kwoty:

- 1971 r. - 28.296,- zł,
- 1972 r. - 30.108,- zł,
- 1973 r. - 37.940,- zł /wynagrodzenie z (...) w B.- 21.600,- zł oraz z (...) Fabryki (...) w K. - 16.340,-zł/.

Przy czym do 20 lat, z których wyliczył podstawę wymiaru przyjął rok 1972, w którym stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia wyniósł 119,57. Przyjęcie kwot ustalonych przez Sąd niewątpliwie daje korzystniejszy stosunek podstaw wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia za lata 1972 r. i 1973 r., a tym samym będzie miało wpływ na wysokość wskaźnika podstawy wymiaru świadczenia powodując w sposób oczywisty jego podwyższenie. W związku z powyższym rozstrzygnięcie Sądu I instancji nie narusza wymagań art. 111 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, skoro wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy będzie wyższy w stosunku do dotychczasowego.

Nie zasługiwał na uwzględnienie również zarzut naruszenia art. 231 k.p.c., bowiem Sąd nie przyjął do wyliczeń premii wnioskodawcy w sposób domniemany, ale swoje wyliczenia oparł na konkretnych dokumentach, co wskazał w uzasadnieniu rozstrzygnięcia. Dokumenty te w postaci zaświadczenia o wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy za 6

miesiący roku 1973 i wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej pozwoliły Sądowi na obliczenie tego wynagrodzenia łącznie za II półrocze 1972 r. i I półrocze 1973 r. bez potrzeby ustalania wysokości poszczególnych składników. Natomiast pozostały okres został wyliczony w sposób analogiczny do wyliczeń organu rentowego – tylko z angaży przy przyjęciu jedynie wynagrodzenia zasadniczego.

Przedstawiony w apelacji zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. również należy uznać za chybiony. Sąd I instancji, wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w apelacji, wszechstronnie rozważył cały materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie. Należy przy tym mieć na uwadze, iż obraza art. 328 § 2 k.p.c. może być skutecznym zarzutem apelacji tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie posiada wszystkich koniecznych elementów, bądź zawiera tak kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę instancyjną. Naruszenie przepisu, określającego wymagania, jakim winno odpowiadać uzasadnienie wyroku sądu (art. 328 § 2 k.p.c.), może być ocenione jako mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy w sytuacjach tylko wyjątkowych, do których zaliczyć można takie, w których braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Wbrew zarzutom apelującego uzasadnienie Sądu pierwszej instancji spełnia wymogi z art. 328 § 2 k.p.c. , a Sąd wskazał na okoliczności, które w jego ocenie uzasadniały ustalenie podstawy wymiaru składek w wysokości wskazanej w wyroku.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako nieuzasadnioną na podstawie art. 385 k.p.c.